

JÓVÁHAGYOM:

JÓVÁHAGYOM:

.....

polgármester

ÓcsaVáros Önkormányzata

.....

igazgató

KDVVIZIG

Ócsa 20.....

Budapest, 20.....

Ócsa Város

Helyi Vízkár-elhárítási Terve

Ócsa, 2019. december

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS.....	2
2. A TELEPÜLÉS TERÜLETI LEÍRÁSA.....	3
2.1. A TERÜLET ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE.....	3
2.2. A KISTÁJ ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE.....	3
3. A TELEPÜLÉS VÍZRAJZA	5
3.1. A VÍZRENDSZER ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE.....	5
3.2. TELEPÜLÉST ÉRINTŐ CSATORNÁK.....	5
4. VÍZKÁRELHÁRÍTÁS.....	20
4.1. FELKÉSZÜLÉS A VÉDEKEZÉSRE.....	20
4.2. A TERÜLETI VÉDEKEZÉST ELLÁTÓ SZERVEZETEK.....	28
4.3. A VÉDEKEZÉS TECHNIKAI FELTÉTELEI, KITELEPÍTÉS	29
5. A VÉDEKEZÉS MEGSZÜNTETÉSÉT KÖVETŐ INTÉZKEDÉSEK	34

MELLÉKLETEK

SEGÉDLETEK

TÉRKÉPMELLÉKLETEK

1. BEVEZETÉS

A vizek kártételei elleni védelem érdekében szükséges feladatok ellátása (a védművek építése, fejlesztése, üzemeltetése, valamint az operatív védekezés) a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. Törvényben meghatározottak szerint az állam, a helyi önkormányzatok, illetve a károk megelőzésében, vagy elhárításában érdekeltek kötelezettsége.

A helyi jelleggel kialakuló, károsan sok (vagy kevés) víz elleni védekezés, továbbá az elöntések folytán a területen szétterült vizeknek a vízfolyásokba, csatornába való visszavezetése a helyi vízkárelhárítás. A helyi vízkárelhárítás körébe tartozó feladatok közül azok, amelyek önkormányzati vizeket, illetve vízilétesítményeket (is) érintenek, az önkormányzatok hatáskörébe tartoznak. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. Törvény végrehajtására kiadott, a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól szóló 232/1996. (XII. 26.) Kormányrendelet és az ezzel összhangban megjelent, az árvíz és belvízvédekezésről szóló 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet értelmében a településeknek helyi vízkár-elhárítási (védelmi) tervet kell készíteni és azt minden év december 10-ig aktualizálni kell.

A védelmi tervből 1 példányt az önkormányzatnál kell megőrizni, 1 példányt pedig a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóságnak kell megküldeni.

A terv célja és feladata, hogy feltárja a települést érintő és veszélyeztető vizek levonulásának helyét és irányait, a vízelvezetés létesítményeit, meghatározza az esetleges károk lehetőségeit, megelőzésének és elhárításának módját, műszaki, személyi és anyagi feltételeit, tehát mindazon nyilvántartási adatokat, melyek az eredményes védekezéshez szükségesek.

2. A TELEPÜLÉS TERÜLETI LEÍRÁSA

2.1. A TERÜLET ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE

Főbb adatok a településről és környékéről

- Régió: Alföldi régió
- Megye: Pest megye
- Járás: Gyáli járás
- Kistáj: 1.1.12. sz. Pesti hordalékkúp síkság
- Földrajzi helyzete: é. sz. 47° 17'36", k. h. 19° 13'33"
- Népeség: 9 419 fő
- Lakások száma: 3517 db
- Népsűrűség: 113,34 fő/km²
- Területe: 81,66 km²

2.2. A KISTÁJ ÁLTALÁNOS JELLEMZÉSE

Domborzati adatok:

A kistáj 98 és 251 m közötti tszf-i magasságú. K felé lépcsőzetesen, a magasabb teraszok irányába emelkedik. Ezek nagyjából É-D-i irányú sávjait a Duna bal parti mellékfolyóinak völgyei Ny-K-i irányban mozaik és sakktáblaszerűen szabdalták. Az átlagosrelatív relief 8 m/km². K és D felé az értékek csökkennek. A keresztirányban völgyközi hátakká formált magasabb teraszok eróziós és derázios völgyekkel rendkívül gazdagon szabdaltak. A felszín döntő többsége közepes magasságú, tagolt síkság. D felé, a Gyáli-patak irányába, ahol a felszínt a futóhomokformák uralják, a magasabb teraszok a fiatalabb, a magasabb teraszok a fiatalabb, alacsonyabb teraszokkal egy szintbe kerültek, s a domborzat elveszti teraszos jellegét. A D felé nyitott, félmedence szerűen megjelenő kistáj jellemző domborzati formái fluvialis és derázios úton képződtek.

Földtani adottságok:

A kistáj alapját képviselő harmadidőszaki rétegek Ny-ról K felé fiatalodnak, s egyre magasabb orográfiai helyzetben találhatók. Ezek a képződmények egymással párhuzamosan futó ÉNy-DK-i irányú törésvonal-rendszerrel tömbökre tagolódtak, s az Alföld felé haladva a pleisztocén folyamán egyre nagyobb mértékben süllyedtek meg. A pleisztocén legelejétől képződő dunai hordalékkúp orográfiaiilag hasonló, de kronológiailag épp ellentétes képet mutat, ugyanis K felé haladva a legidősebb pleisztocén képződmények pannóniai üledékre települve találhatók. A Duna II/a. és II/b. sz. terasza átmenő, felszíne gyakran parti buckákkal, futóhomokkal, lösz-szerű üledékkel magasított. AIV.sz., gyakran édesvízi mészkővel takart, és az V.sz., valamint idősebb teraszok csak foltokban jelennek meg. Potenciális max. szeizmicitása 6-7°MS.

Éghajlat:

Mérsékelt meleg, száraz éghajlatú kistáj, de É-on már közel a mérsékelt hűvöshöz és a mérsékelt szárazhoz.

Egész évben kevéssel 2000 óra alatti anapfénytartam a valószínű. Nyáron 800 órán, télen mintegy 180 órán át süt a nap.

Az évi középhőmérséklet 10,0-10,2 °C, de Ny-on a város közelsége miatt 10,5-11,0 °C. A nyári félév középhőmérséklete É-on 16,5-16,7 °C, D-en 17,0-17,2 °C. Ápr. 10 után (D-en már ápr. 10 előtt) számíthatunk arra, hogy a napi középhőmérséklet meghaladja a 10 °C-ot és okt. 19-én várható, hogy az alá csökken. Ez évente 190-192 napot jelent, de D-en a 192 napot meghaladja. A fagymentes időszak hossza 188 és 198 nap közötti (ápr. 10-15 és okt. 20-25 között), de É-on 188 napnál rövidebb, Ny-on és ÉNy-on viszont a városi hatás következtében 208-219 nap (ápr. 5 és nov. 10 között). Az évi legmagasabb hőmérsékletek sokévi átlaga 34,0-34,2 °C (a főváros közelében 34,5 °C), a legalacsonyabb hőmérsékleteké -15,5 és -15,8 °C között, de É-on -16,5 °C, a fővárosban viszont -11,5 és 14,5 °C között változik.

Az évi csapadékösszeg É-on 580-600 mm, a középső és D-i részeken 550-580 mm, ám a fővárostól DK-re eső kisebb területeken még az 550 mm-t sem éri el. A tenyészidőszakban É-on 330-340 mm, máshol 310-330 mm. Ócsán mérték a legtöbb 24 óra alatt lehullott csapadékot (158 mm). Évente 30-33 hótakarós nap a valószínű. Az átlagos maximális vastagsága 20 cm körüli.

Az ariditási index É-on 1,17-1,21, a középső és D-i vidékeken 2,21-1,28, DK-en 1,28-nál nagyobb.

Leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélszélesség 2,5-3,0 m/s közötti.

A nem túl hőigényes és szárazságtűrő mezőgazdasági kultúráknak kedvez az éghajlat.

Vízrajz:

A Gödöllői-dombságtól a Duna-völgy felé lejtő területet az egymással párhuzamosan a Dunába futó patakok tagolják. Ezek (É-ről D felé haladva): Gombás- (27 km, 107 km²), Sződ-Rákos- (24 km, 132 km²), Mogyoródi- (13 km, 51 km²), Csömöri- (14 km, 33 km²), Szilas- (25 km, 80 km²), Rákos-patak (26 km, 100 km²), Gyáli-főcsatorna vagy Nagymocsár-árok (teljes 32 km, 380 km², tájhoz tartozó 8 km, 54 km²). A tájat a száraz éghajlat alatt jelentős vízhiány jellemzi.

$L_f=1 \text{ l/s*km}^2$; $L_t=5 \text{ \%}$; $V_h=120 \text{ mm/év}$.

Vízminőség szempontjából valamennyi vízfolyás II. osztályú, de a településeken áthaladó szakaszok még szennyezettebbek. Mellettük ritka nagyvizek alkalmával kb. 2 km² kerül víz alá, amelyből 0,2 km² belterület, 1,1 km² szántó, a többi rét és legelő.

A talajvíz mélysége É-ről D-re 6 m-ről 2 m-ig emelkedik. Mennyisége elég jelentős, a magasabb teraszrendszerek között 2-3 l/s*km², míg az alacsonyabb lépcsőkön 3-5 l/s*km². Kémiai jellegében a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos típus az uralkodó, de a Szilas-pataktól É-ra a nátrium is nagy területen előfordul. A keménység a települések körzetében meghaladja a 25 nk°-ot, míg azokon kívül kevesebb. A szulfáttartalom is a települések alatt emelkedik 300 mg/l fölé. A vízminőséget azonban főleg a csatornázatlan települések kommunális szennyvize rontja le.

A rétegvizek mennyisége kb. 1 l/s*km². Az artézi kutak átlagos mélysége alig haladja meg az 50 m-t. A K-i tájrészen vízhozamuk átlagosan 100 l/p, ami a Dunához közeledve nagymértékben fokozódik. Hévíz feltárásai közül a városligeti és a zuglói (Pascal) a legnevezetesebbek, amelyek gyógyvizek.

3. A TELEPÜLÉS VÍZRAJZA

3.1. A VÍZRENDSZER ÁLTALÁNOS ISMERTETÉSE

A település jellemző terepmagassága 102 – 115 m B.f. között van.

A város közigazgatási területén több mesterségesen létesített csatorna is húzódik. Sík- többnyire homokos talajszerkezetére való tekintettel belvizes területek nincsenek, mely alól kivételt képez a település nyugati részén lévő mélyfekvésű fokozottan védett égerláp erdő.

Ócsa közigazgatási területe a *"Magyarország vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló" 1042/2012. (II.23.) Kormányhatározat* alapján a Duna-völgyi-főcsatorna felső (AEP442) víztest közvetlen vízgyűjtőterületén található.

Vízgyűjtőterület vízrendszere (csatornák ismertetése):

Ócsa település az Észak-Duna-völgyi belvízrendszeren belül a Duna-Tisza-csatornabelvízi öblözet vízgyűjtőjéhez tartozik. Az öblözethez tartozó fennsíki terület vízelvezetését mesterségesen kiépített csatornák biztosítják.

A rendszerben a művek átlagos kiépítettségének (gravitációs) értéke az öblözetre is jellemzően 25 l/s/km².

A Pálfi-féle belvíz veszélyeztetettségi besorolás alapján Ócsa település DNY-i része a mérsékelt belvízveszélyes, míg a település – belterületének - túlnyomó része a belvízzel gyengén veszélyeztetett kategóriába tartozik.

A település dél-nyugati határában lévő Duna-Tisza csatorna többtermészetközeli és mesterséges csatorna befogadója, így meghatározó a térség vízrajzában. A Duna-Tisza csatornába torkolló belvízelvezető csatornák vízhozama és a vízjárása változó, a csapadékviszonyok és a térségi igények (természetvédelem, belvízelvezetés, vízpótlás) függvényében.

3.2. TELEPÜLÉST ÉRINTŐ CSATORNÁK

A település közigazgatási területét az alábbi főcsatornák, belvízcsatornák érintik:

Állami tulajdonú KDVVIZIG kezelésű:

Duna-Tisza-csatorna

Szittyó-csatorna

XXVI. árapasztó csatorna

Állami tulajdonú DINPI kezelésű:

XXVI. csatorna

XXVI/A-1. csatorna

XXVI/A-2. csatorna
XXVIII. csatorna
XXVIII/A-3. csatorna
XXV. csatorna
XXV/a.csatorna

Ócsa Város Önkormányzat, illetve magán tulajdonban lévő:

XXVIII/a. csatorna
14. csatorna

A fent nevezett csatornák, csatornaszakaszok a település külterületén húzódnak, a VIZIG kezelésű csatornák térségi jelentőségű kettősműködésű és belvízcsatornák, míg a DINPI kezelésében lévő csatornák főként az Ócsai Tájvédelmi Körzet vízelvezetését, vízpótlását szabályozzák.

Jelenleg belterülethez közvetlenül csak a XXVIII/a.belvízcsatorna csatlakozik.

Település belterületének középső részén (Falu Tamás u.) eredően a XXVIII/a. csatorna, továbbá a belterület nyugati oldali határán – már külterületen – a XXVIII/a-3. csatorna húzódik.

A XXVIII/a. csatorna a város központi részén, egy mélyvonulatot követve, észak-déli irányban húzódik, majd külterületen kb. 90 °-os töréssel keleti irányba fordulva, az Ócsa-Bugyi közutat keresztezve torkollik a XXVIII/a-3. csatornába, a Tájvédelmi Körzet területén.

A XXVIII/a-3. csatorna a XXVIII. csatornába torkollik, szintén a Tájvédelmi Körzet területén.

3.2.1. XXVIII/a. csatorna

XXVIII/a. csatorna 0+000-1+980cskm szelvények közötti szakasza

Érintett helyrajzi számok:

1894/2, 1894/3, 1894/4, 1900/2, 1902, 1903, 1878/2, 1877/3, 1877/2, 1876, 1873, 1872, 1871, 1869/2, 1869/1, 1867/2, 1915/1, 2134/3, 2128, 2127, 0377/27, 0377/59, 0368/7 (csatornának nincs önálló hrsz-a)
0367, 0381, 0406

A csatorna Önkormányzati tulajdonban van, befogadója az XXVIII/A-3. jelű csatorna (0+368 km szelvényben). A csatorna medre trapéz szelvényű földmeder, 1:2 rézsúhajlással, 1,0-1,5 m átlagos fenékszélességgel, átlagosan 0,4 ‰-es fenékeséssel. $Q_m=0,55-0,8 \text{ m}^3/\text{s}$.

A csatorna a település bel- és külterületén is egyaránt halad, jelenlegi meder állapota rendezetlen, feliszapolódott, (helyenként cserjével és fával) benőtt. A nem megfelelően karbantartott, műtárgyak, átereszek állapota leromlott, felújítást igényel. A csatorna belterületi szakaszán több helyen a partélig, illetve a mederbe is benyúlóan ráépítések történtek, ellehetetlenítve az amúgy is jelentősen feliszapolódott, benőtt csatornameder karbantartási munkáit.

Főbb műtárgyak:

Műtárgy típusa	Csatorna szelvény	Mérete	Megjegyzés
torkolati műtárgy	0+000		bevezetésnél hiányos, megrongálódott terméskő burkolat
fenéklépcső	0+170	0,60 m	
vasbeton, körszelvényű átereszt, tiltós műtárggyal	0+282	0,80 m	Ócsa-Bugyi közút keresztezése
átereszt	0+940		nem fellelhető, erősen benőtt meder
híd	1+400	0,60 m	Kertész u. keresztezésénél
négyszög szelvényű keretelem	1+980	1,50 x 1,20 m	Üllői u. híd
csőátereszt	2+502	0,60 m	csatlakozik Falu T. utcai burkolt árokhoz

XXVIII/a. csatorna 0+170 szelvényben lévő fenéklépcső

XXVIII/a. csatorna 0+282 szelvénynél tíltós átereszt (mindkét oldalról)

XXVIII/a. csatorna Kertész utcai átereszt (1+400 km szelvéynél)

XXVIII/a. csatorna 1+800 km szelvényben

XXVIII/a. csatorna belterületi szakasza (1+930 km szelvéynél)

XXVIII/a. csatorna 1+980 szelvényben lévő négyszög szelvényű keretelem

XXVIII/a. csatorna felső szakasza belterületen

3.2.2. XXVIII/A-3. csatorna

XXVIII/A-3. csatorna   0+000-3+142 cskm szelvények közötti szakasza

Érintett helyrajzi számok:
0575

Befogadója: XXVIII. csatorna

A csatorna a település külterületének észak-nyugati határán az Tájvédelmi Körzet ún. Madárvárta környezetéből kiindulva halad déli irányban a település nyugati oldalán. Baloldalt befogadója a volt Strandfürdő irányából (Kálvin u.-József A. u.) kiépített belterületi levezető ároknak. Délebbre a 0+368 km szelvényébe torkollik

a XXVIII/a csatorna gravitációsan. Majd ezt követően a XXVI. árapasztó csatorna kiágazásánál torkollik a XXVIII. csatornába. Csatorna trapéz szelvényű földmeder átlagosan 1,5 m fenékszélességgel, 1:1,5 rézsúhajlással. Állapota erősen benőtt, feliszapolódott.

XXVIII/A-3 csatorna a XXVII/a torkolatánál

Kezelését és üzemeltetését a Duna-Ipoly Nemzeti Park vízjogi üzemeltetési engedélye alapján végzi, száma KTVF: 5792-2/2013., továbbá vízjogi létesítési engedély száma: KTVF: 25256-7/2011. számon módosított KTVF: 26241-1/2009. Vízikönyvi száma: 7.1/3/225.

Műtárgy típusa	Csatorna szelvény	Mérete	Megjegyzés
fogasléces tiltós elágazó műtárgy	0+000	1,00 m átmérőjű	XXVIII. csatorna és XXVI. csatorna elágazásánál

3.2.3. Belterületi vízelvezetés, árkok megléte, állapota

Ócsa belterülete elszórtan több lefolyástalan „katlannal” rendelkező terület. Az átlagos terepmagasságok 102,00 – 115,00 mBf. szintek között mozognak.

A településen a belterületi felszíni csapadékvíz elvezető rendszer kiépítettsége hiányos. A helyenként meglévő csapadékvíz elvezető árkok állapota nem megfelelő, több helyen a hiányzó, vagy tönkrement átereszek miatt a csapadékvizek az alacsonyabb szintű területekbe ártva okoznak helyi elöntéseket. Ezek a településrészekeken megjelenő csapadékvizek az útpályák szerkezetének rongálódásához vezetnek.

A meglévő utcai vízelvezető hálózat jellemzően nyílt medrű szikkasztó árokból, vagy úthoz kapcsolódó csapadékvíz elvezető árkokból áll, melyeknek befogadó felé történő elvezetése nem megoldott.

A jövőben tervezik a csapadékvíz elvezetés fejlesztését, mely érintené a Baross utca - Napsugár Óvoda, továbbá a Damjanich utca – Tüzép telep és Hajnalcsillag Óvoda területét. Ezen szintű fejlesztés, ha csak kismértékben is, de javítana az esőzéses időszakban kialakuló lefolyástalan területek csapadékvíz elvezetésén.

A meglévő utcai csapadékvíz elvezető rendszerek:

A Bajcsy Zs. utca túlnyomórészt kétoldali, helyenként – főként a nagyobb parkolási zónák területén – egyoldali, 60*40 cm-es betonlap burkolattal ellátott átlagosan 1:1 rézsűhajlású nyílt vízelvezető árokkal rendelkezik. A kapubejáróknál többségében 30 cm átmérőjű beton átereszek vannak beépítve. Árok burkolata, átereszek állapota megfelelő. A kétoldalt többnyire burkolattalkiépített vízelvezetők déli irányban a Somogyi B. utca folytatásában a település külterületi határáig vezetik le a csapadékvizeket. Innen Ócsa-Bugyi közút útarkai vezetnek tovább azokat a XXVIII/a csatornáig.

Burkolt vízelvezető a Bajcsy Zs. utcánál

Damjanich utca a vasút felőli oldalán részben előre gyártott betonidom(60*40 cm) burkolattal ellátott nyílt árokkal rendelkezik, részben pedig a vasútállomás előtti útszakaszon kb. 200 m hosszon zárt csatornavezeték lett kiépítve. Az útpálya másik oldalán kis szelvényű földmedrű 1:1 rézsűhajlású árok helyenként meglévő 30 cm átmérőjű betonátereszekkel.

Lefolyástalan utak Damjanich u.-Csokonai u. csatlakozásánál

Problémás terület a Csokonai utca csatlakozásánál lévő leflyástalan rész, melynek befogadója nincs. Régebben kiépült egy a vasútállomás feletti zárt szelvényű vezeték végpontjából egy vasútpálya alatti 500 –as átmérőjű acélcső átvezetés, a túloldalon lévő korábbi anyaggödrökbe –a mai (Székesi u.) Dózsa telepi rész - történő bevezetés céljából két oldali aknával, azonban ezek, jelenlegi állapota részletes vizsgálatot, feltárást igényel.

Az Üllői út, szakaszosan kialakított kétoldali földmedrű szikkasztó árokkal rendelkezik, több helyen a kapubejáróknál átereszek nélkül. A Szőlőhegy utca és Martinovics utca becsatlakozásánál lévő mélyebb leflyástalan utcarész már kisebb csapadékhullás esetén is elöntésre kerül.

Üllői utca- Szőlőhegy u. sarok, telített szikkasztó árok

Falu Tamás utca felső részén egyik oldalon földmedrű 1:1,5 rézsűhajlású árok, míg útpálya déli oldalán járművekkel átjárható terméskő burkolattal kialakított folyóka szolgálja a vízelvezetést. Problémás területrész a Gimnázium oldalánál lévő lefolyástalan árok. Az utca alsó részén az Árok utcától a Bajcsy Zs. utcáig kétoldali mederlappal burkolt vízelvezetőárok halad, bejáróknál 30cm átmérőjű körszelvényű átvezetőkkel.

Falu Tamás utcai lefolyástalan vízelvezető a Gimnázium előtt

Baross utcában helyenként meglévő -rossz állapotú - földmedrű szikkasztó árkok gyűjtik össze a csapadékvizeket, azonban ezeknek sem a szelvénymérete, sem az útpályához viszonyított magassági méretezése nem megfelelő. Ebből adódóan az alacsonyabb térrészekben gyakori vízborítások alakulnak ki. Ilyen kritikus helyszínek az Óvoda előtti és a Magyar S. utcakereszteződésénél lévő utcaszelvények.

Baross utcai szikkasztó árok az Óvodánál

A Kiss E. utca egyoldali földmedrű szikkasztó árokkal rendelkezik, a gépkocsi beállóknál szükséges átereszek többségében hiányoznak. Az utca déli szakaszán lévő mélyebb terepszintű résznél, kisebb elöntési foltok alakulnak ki már alacsonyabb intenzitású csapadékok esetén is.

Kiss Ernő utcai mélyfekvésű terület, szikkasztó árokkal

A Kossuth L. utca vízelvezető árokkal nem rendelkezik, helyenként kis szelvénnel kialakított szikkasztó árkok szolgálják a felszíni vízelvezetést. Itt az úttest terepadottságának megfelelően a mélyebben fekvő részeken alakulnak ki útpályát is érintő elöntések, mint például a Rákóczi utca keresztezésének környezete, ahol a terület mélyfekvésű és egyoldali útárok látható.

Kossuth Lajos utcai egyoldali útárok

Kálvin utcában a csapadékvíz elvezetésre nem épült ki megfelelő árokrendszer, a mélyfekvésű utcarészekben időszakos vízborítások alakulnak ki. A Kálvin köz csatlakozásától egy burkolt levezető árok került kialakításra, mely a zsákutca végénél lévő - a XXVIII/a-3. csatorna irányába húzódó - földmedrű árokba csatlakozik.

Kálvin utcai árok csatlakozása a XXVIII/a-3. csatorna irányába

Ócsa városhoz tartozik két különálló településrész is: Ócsa-Felsőbabád és Ócsa-Alsópakony.

Ócsa-Felsőbabád(Újtelep) lakott területén gyakorlatilag utcai vízelvezető árokrendszer nincs, a csapadék a térszín alacsonyabb fekvésű részein elszikkad. Ócsa –Alsópakony néhány éve kiépült településrész, melyen az utcák csapadékvízének összegyűjtéséhez egyoldali földmedrű trapéz szelvényű szikkasztóárkok lettek kialakítva. A kapubeállóknaál átereszek nem kerültek beépítésre, gyakorlatilag csak szikkasztással csökkenthető az összegyűlt csapadékmennyiség. Felszíni befogadó nincs.

Összességében a település belterületein az utcai vízelvezető, szikkasztó rendszerek kiépítettsége hiányos, valamint a meglévő árkok, műtárgyak, átereszek jelenlegi állapota sem megfelelő. A vízelvezető árkok csak kisebb része van megfelelően elvezetve és csatlakoztatva a fent említett felszíni befogadóba.

3.2.4. Tavak, tározók, tározási lehetőségek

A település belterületén tó, tározó nem található. Külterületen közvetlenül a város nyugati határán húzódik az Ócsai Tájvédelmi Körzet turjános, égerláp

mocsárerdő, mely fokozottan védett vizes élőhely. Itt a fentebb említett csatornákkal, azokon lévő vízszintszabályzó, vízkormányzó műtárgyakkal szabályozza a DINPI a turjánvidék vízellátását, vízforgalmát.

Ettől észak-nyugatra az 50-es főútvonal mellett egy nagyobb kiterjedésű, kavicsbánya tó istálálható, ahol bányászati tevékenység már nem zajlik.

A település déli külterületirészéne XXVIII/a.csatornamenti mély fekvésű rét és kaszáló terület alkalmas lehet a belterület irányából lefolyó csapadékvizek rövidebb idejű természetestározódásra.

3.2.5. Felszín alatti vizek

Ócsa település a Duna-Tisza közti homokhátság és az Ős-Duna egykori medrében visszamaradt úgynevezett turjánok határán fekszik, ezért afelszín alatti vizek tekintetében is kettősség jellemzi. Míg az észak- északkeleti településrészek löszös fedőrétegű, homokos talajának felszín alatti vizei a Hátságra jellemzően süllyedő tendenciát mutatnak, addig a dél-délnyugati területeken lévő Turjánvidék és környezetében a magasabban stagnáló talaj-és rétegvíz tartományok jellemzőek.

Afelszín alatti vízmozgás a felszín közelében észak-keleti, dél-nyugati irányban folyamatos, mely a Tájvédelmi Körzetben lévő lápos, ősmocsaras területrészek források formájában a felszínre tör.

A rendelkezésre álló tervezői nyilvántartás alapján megállapítható volt, hogy a Turjánvidék és környezetében lévő mélyfekvésű területek talajvízszintjének változása hosszú időszor(70-80 éves) vizsgálatában kiegyenlítettnek mondható.

Ugyanez a település keleti részén lévő Homokhátsági területrészekre már nem mondható el, itt hosszú időszor átlagában jelentős (átlagosan 2-3 m) talajvízszint süllyedés volt tapasztalható, mely a 2000 évek elejétől megállt, illetve ezt követően csekély mértékű, rövid idejű emelkedés indult meg.

A település egyes részeit a talajvízszint süllyedése, minőségileg pedig a kommunális eredetű szennyezés fenyegeti egyre nagyobb mértékben. Ezt fokozzák a sekély termőrétegű, erodált talajok(település keleti részei), amelyek könnyítik a beszivárgást a talaj mélyebb rétegeibe.

Az emberi tevékenység a felszín alatti első, sekély mélységű víztestet veszélyeztet leginkább.

A település a felszín alatti vizek állapota szempontjából fokozottanérzékeny vízminőségvédelmi területen fekszik (a 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint), emiatt a felszín alatti vízbázisának védelme kiemelt feladat.

Ócsa település vízellátását annak belterületén lévő 3 db rétegvíz kút biztosítja.

A vízgyűjtőterületen a több kisebb települési hulladéklerakó okoz problémát, ahol a hulladék lerakása megfelelő műszaki védelem nélküli, illetve ugyanezen lerakók

nagy többségében a települési folyékony hulladékot a műszaki védelem nélküli kazettákban helyezik el.

3.2.6. A vízállapotok társadalmi hatásai

A belvízkárok csökkentése érdekében jobban alkalmazkodó területhasználatra van szükség a mezőgazdasági területeken és a lakott területeken egyaránt.

A kistérség vízgazdálkodás-fejlesztését nem csak gazdasági, természetvédelmi okok indokolják, hanem demográfiai okok is. A településekhez kötött vízi rehabilitáció, azaz a vizek jó kezelésének áttételes hozadéka a lakossági élet- és különösen a vagyonbiztonság javulása, illetve ezzel a települések népességmegtartó képességének erősödése.

A Víz Keretirányelv környezeti célkitűzése szerint a jelen állapotában is problémákkal küszködő belvízrendszereknek meg kell felelniük a Víz Keretirányelvben foglalt környezeti célkitűzésnek, azaz mesterséges víztesteknél el kell érni a jó ökológiai potenciált.

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 4 §. értelmében a települési önkormányzat feladata a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés, az ezzel kapcsolatos védműveken a fenntartási, fejlesztési és védekezési feladatok ellátása.

Ezen feladatokat az önkormányzat a tulajdonában lévő műveken vízgazdálkodási társulati közfeladat alapján üzemeltetési szerződéssel is elláthatja. /Vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. tv./

Az Önkormányzat feladata továbbá a tulajdonában, kezelésében lévő vízilétesítmények vonatkozásában - a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III.14.) Korm. rendelet rendelkezéseinek betartása, érvényesítése.

3.2.7. Védelmi létesítmények

A fentebb nevezett XXVIII/a. csatorna belterületi szakaszát jelenleg az Önkormányzat üzemelteti, azonban annak tulajdonviszonyai rendezetlenek. A belterületi vízelvezető és szikkasztó árkok, valamint azok átereszeinek karbantartását, tisztítását az Önkormányzat végzi. Vízkormányzó, vízviasszatartó műtárgy, valamint töltésszakasz nincs a belterületi településrészekben.

3.2.8. Kapcsolódó létesítmények:

Szennyvíztisztító telep:A településen Ócsa-Felsőpakony-Inárcs közös kommunális szennyvíztisztítótelep működik a Dél-Pest Megyei Víziközmű Szolgáltató Zrt. üzemeltetésében. Itt a biológiai tisztítást követően a tisztított szennyvíz nyárfás öntözőtelepen kerül elszikkasztásra.

a) vízminőség szempontból védelmet igénylő létesítmények az Ócsai Vízmű üzemeltető, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. által üzemeltetett a község ivóvíz hálózatát ellátó 3 db mélyfúrású kutak. (fokozottan érzékeny vízminőségvédelmi terület)

b) A településen korábban működő hulladéklerakó telep bezárt, rekultivációja azonban csak részben valósult meg. A mechanikai védelem nélkül kialakított szeméttelap továbbra is potenciális szennyezés forrást jelenthet a felszíni és felszín alatti vizekre egyaránt.

c) A településen lévő veszélyes üzemek:

NAGÉV Cink Kft. tüzihorganyzó telep

Felsőbabádi Zrt. sertéstelep

MH katonai volt üzemanyag bázis

Ócsai I. II. III. homok kavicsbánya

BIO-FUNGI Kft. gombatermesztő telep

MAVIR Zrt. transzformátor állomás

MPF-FÉG Kft. Mpf-Fég Fűtőkészülék Gyár

INTER POHOR BT. Inter Pohor Bt. takarmányok gyártása

d) A temetőt a kiemelt térszíni fekvése miatt magas talajvízszint nem fenyegeti.

4. VÍZKÁRELHÁRÍTÁS

4.1. FELKÉSZÜLÉS A VÉDEKEZÉSRE

4.1.1. A felkészülési időszak feladatai

- Tájékozódás a vízkár-elhárítási eseményt megelőző, azt kiváltó hidrometeorológiai és hidrológiai helyzetről
- Töltések, vízviasszatartó depóniák, medrek, és beavatkozási helyek kaszálása a jelenségek megfigyelhetősége és a beavatkozások végrehajthatósága érdekében
- Védelmi eszközök állapotának ellenőrzése
- A medrekből a víz levezetését gátló akadályok eltávolítása
- A töltéskoronák, depóniák, valamint a beavatkozási helyeket és védvonalakat megközelítő utak járhatóságának biztosítása
- Műtárgyak felülvizsgálata, az elzáró szerkezetek üzemképességének biztosítása
- Védelmi eszközök- (világító eszközök, kéziszerszámok, stb.), anyagok (homokzsák, homok, fólia, stb.), gépek (szivattyúk, aggregátorok; stb.) meglétének ellenőrzése
- Hírközlés és adattovábbítás módjának megszervezése
- Védelmi szervezet és a védekezésben részt vevők értesítése riasztása
- Vízugyújtón elhelyezkedő ipari, mezőgazdasági és vízgazdálkodási létesítmények kárelhárítási terveinek áttekintése, kapcsolódó intézkedések megfogalmazása

Az önkormányzati védelmi létesítmények, védelmi gépek, eszközök állapotát minden évben legalább egyszer – ősszel – ellenőrizni szükséges, és a megállapított hiányosságokat sürgősen meg kell szüntetni. Az ellenőrzés során célszerű a belterülettel határos külterületeken bekövetkezett változásokat is figyelemmel kísérni (művelési-ág változás, erdőirtás stb.), a mélyfekvésű, beépített területek talajvízszint változását feltárni. Javasolt a szomszédos Önkormányzatok, az illetékes Vízügyi Igazgatóság képviselőjének és egyéb érintetteknek a meghívása is az ellenőrző bejárásokra. A bejárásról jegyzőkönyvet kell felvenni, a szükséges intézkedésekre a felelősök megjelölésével „Intézkedési tervet” kell készíteni.

A helyi vízkár-elhárítási feladatok zavartalan ellátása érdekében a védekezést megelőző felkészülési időszakban kell elkészíteni a védelmi terv felülvizsgálatát és aktualizálását.

Felkészülés alatt a védekezést megelőző (preventív) feladatokat értjük. A vízelvezető műveket létesíteni, fenntartani és üzemeltetni kell. Kiépítésük elsősorban a rendelkezésre álló mindenkori pénzügyi-gazdasági alaptól, a veszélyeztetettségétől és vezetői döntéstől függ.

A település vízrendezési feladataival kapcsolatos kötelezettségeket *a vizek és közcélú vízellátási-művek fenntartására vonatkozó 120/1999. (VIII.6.) Korm. rendelet* 10. §-at tartalmazza. Eszerint a fenntartó a természetes vízfolyások és belvízcsatornák, a nyíltcsapadékvíz-elvezető csatornák, árkok, a zárt rendszerű csapadékvíz-csatornák, a tározók, záportározók, szivattyútelepek és egyéb műtárgyak fenntartásával gondoskodik arról, hogy azok az önkormányzat jogszabályban meghatározott, helyi vízkár-elhárítási és vízrendezésifadatainak ellátása során, a tervezett funkció ellátására alkalmasak legyenek.

Gondoskodni kell különösen a vízfolyás- és csatornamedrek vízszállító képességének megtartásáról (így például kaszálás, iszapolás), az elfajult medrek helyreállításáról, a töltések, burkolatok helyreállításáról, gyepterület pótlásáról, stb. A védekezésre való felkészültséggel kapcsolatos információkat tartalmazza *nagyvízi medrek, a parti sávok, avízártja, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról* szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet is. Az önkormányzati művek felülvizsgálatát minden év őszi (lehetőleg novemberig) végére kell hajtani az alábbiak tekintetében:

- a befogadók állapota és értékelése,
- a nyílt és zárt rendszerű árkok, illetve csövek állaga, feliszapoltság, az esetleges eltömődések (út, utcák árcai),
- az átemelők állapota,
- az utak alatti átereszek állapota,
- a hordalékfogó gátak állapota.

A megállapításra került hiányosságokról jegyzőkönyvet kell felvenni, és azok megszüntetéséről (fontossági sorrendben) gondoskodni kell. A felülvizsgálatot egy bekövetkezett vízkár-esemény után is le kell folytatni a szükséges helyreállítási feladatok meghatározása végett. Szintén el kell végezni a helyi vízkár-elhárítási terv évenkénti (minden év december 10-ig) aktualizálását.

Az állami közutak melletti árkok, csatornák tisztítását, a csapadékvíz csatornák esetenkénti dugulás-elhárítását az önkormányzat végzi, gondozza a burkolt és burkolatlan árkokat, valamint a kisvízfolyások karbantartása szempontjából a község Önkormányzatának kezelésében lévő kisvízfolyásokat, ezek mellékágait, vízmosásos szakaszait, valamint az egyéb levezetőmedreket szükség szerint tisztítják, az árkok rézsútját kaszálják, a benövő cserjéket kiirtják.

4.1.2. Vízkárt kiváltó jelenségek

A védekezés más a síkvidéki, más a dombvidéki önkormányzatok esetében. A síkvidéki területen csapadékból származó vizek ellen, míg dombvidéken a helyben lehulló csapadék, a vízgyűjtőről lefolyó és összegyülekező vizek illetve vízfolyások áradásából fakadó mederből kilépő vizek ellen kell védekezni, valamint ennek megfelelően a védműveket kiépíteni, fejleszteni, üzemeltetni, fenntartani. Tavak esetében lényegesebb szerepe van a levezető rendszer működésének és a meteorológiai eseményeknek (pl. szélhatás).

A település közigazgatási területén KDVVIZIG kezelésű töltések nem találhatók. A település nem rendelkezik belvízvédelmi védművekkel.

A helyi vízkár kialakulása szempontjából döntő jelentőségű a csapadék. A területre jutó csapadékvíz egyrészt beszivárog a talajba, másrészt elpárolog, illetve a talaj felületén lefolyik, a mélyebb területeken összegyűlik. A csapadék halmazállapotától és hevedségétől, a hőmérsékleti viszonyoktól függ a helyi vízkárveszély nagysága.

A téli-tavaszi helyi vízkárt kiváltó jelenségek:

- a téli időszak alatt felhalmozódott hó mennyiség gyors olvadása
- tartós esőzés a gyors hóolvadás idején
- a felszíni lefolyást gyorsító és a beszivárgást gátló talajfagy.

Súlyosbítja a helyzetet a különböző jelenségek egybeesése.

A nyári helyi vízkárt kiváltó jelenségek:

- a vízgyűjtő területre hulló átlagosnál nagyobb mennyiségű csapadék
- a vízgyűjtő területre hulló rövid idejű, nagy intenzitású csapadék.

Mind a téli-tavaszi, mind a nyári évszakokban igen veszélyes a magas talajvízállás. A tartósan magas talajvízállás következtében a talajok vízbefogadó képessége jelentősen csökken, és így a felszínen lefolyó, kárt okozó víz mennyisége megnő.

4.1.3. Védekezési fokozatok

Rendkívüli hidrológiai helyzetben, amikor a vízkárok elhárítása csak a normál üzemet meghaladó beavatkozással lehetséges, árvíz- és/vagy belvízvédelmi készültséget kell elrendelni. Az árvíz- és/vagy belvízvédelmi készültség elrendeléséért, a védekezés irányításáért és a védekezéssel kapcsolatos jelentései kötelezettségek teljesítéséért (részletesen a 7. fejezetben szerepelnek) **a település polgármestere, mint védelemvezető egy személyben a felelős.**

A védekezést minden esetben össze kell hangolni a vízügyi igazgatóságok területi védekezésével, ha a település védelmi rendszere állami árvíz- vagy belvízvédelmi rendszerekhez, művekhez kapcsolódnak. A vízügyi igazgatóságok, illetve a társulatok kezelésében lévő befogadót érintő beavatkozás (pl.: új vízbevezetés létesítése, szivattyúzás) csak a területi védelemvezető (szakasz-védelemvezető) engedélyével végezhető.

Belvízi elrendelés esetén célszerű a fokozat elrendeléseket a település belvíz-, csapadékvíz elvezető hálózatának telítettségéhez rendelni, vagy a szivattyúzási igény jelentkezéséhez/ fokozódásához, továbbá egyes mélyfekvésű település-részeken elöntések keletkezéséhez/kiterjedéséhez kötni. Vizsgálandó, hogy adott szituációban további kedvezőtlen elöntési helyzet várható-e meteorológiai előrejelzés alapján.

A 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet az árvíz- és a belvízvédkezésről szóló jogszabály 19.§ alatt ismertetett állami fokozat elrendelési kritériumai belvíz esetén megfelelő módon adaptálhatóak településekre is a helyi viszonyok értékelésével. A belvízvédkezésről vezetett naplóban rögzíteni kell a levezető rendszerek működését és a vízzel borított területek (becsült) kiterjedésének változásait, aktuális értékét, továbbá lehetőség szerint a szivattyúzott mennyiséget és működtetett gépkapacitást, átemelt víz befogadó medrének megnevezését.

Védekezési fokozatok síkvidéki településrészen

- I. fokú készültség: akkor kerül elrendelésre, ha település csapadékvíz-elvezető rendszere 80%-ban telített, szivattyúzás szükséges, és/vagy egyes mély fekvésű településrészekeken kisebb elöntés keletkezik. Emellett a kedvezőtlen belvízi helyzet további romlása várható. A szakasz-védelemvezető megvizsgálja a csatornák, zsilipek, vízvezetők, átereszek, egyéb műtárgyak állapotát. A készültség ideje alatt – szükség szerint – nappali figyelő- és őrszolgálatot kell tartani. A vízfolyások és főcsatornák vízállásait minden reggel 6 órakor le kell olvasni, feljegyezni és jelenteni kell. Gondoskodni kell a vízfolyásokból és csatornákból a víz szabad lefolyását gátló akadályok eltávolításáról, a szükséges vízkormányzásról, a műtárgyak megfelelő kezeléséről.
- II. fokú készültség: a védelemvezető akkor rendeli el, amikor a folyamatos vízelvezetés-víztelenítés ellenére a csatornák telítettek, a szivattyúzási igény egyre nő, és várhatóan további felszíni lefolyás (eső, olvadó hó) várható. Gondoskodni kell a szállítható szivattyúk készenlétbe helyezéséről, illetve üzembe állításáról, a belvíznek az állandó jellegű belvíztározókba vagy befogadóba történő bevezetéséről.
- III. fokú készültség: elrendelésére akkor van szükség, amikor a mélyebb fekvésű területek (utcák, kertek, pincék) víz alá kerültek és az intenzív védekezés ellenére az ingatlanok, lakóházak állagát vízkár fenyegeti. A Vízügyi Igazgatóság szükség szerint elrendelheti a belvizek elvezetésének

korlátozását, illetőleg a szakaszos vízelvezetést, és igénybe veheti a kiépített, belvíztározásra kijelölt területeket.

4.1.4. Az önkormányzati védelmi szervezet feladatai

A védelmi tervben javaslatot kell tenni a védelmi szervezet kialakítására. Ennek minimális felépítése:

- Védelemvezetés
  - o Védelemvezető (érvényben lévő jogszabályok a polgármester) és helyettese
  - o Szakaszvédelem vezető(k)
  - o Műszaki ügyelet
- Adminisztráció: pl. Irodai szakcsoport
- Logisztika: pl. Logisztikai szakcsoport
- Szociális ellátás: pl. Elhelyezési és étel-miszer ellátó szakcsoport

Jogszabály szerint a védekezési tevékenység során a területileg illetékes VIZIG műszaki szakirányítást végez a polgármester részére nyújtott segítség keretében. Az önkormányzati védelmi szervezet jogszabályban meghatározott feladatait az S-10 melléklet tartalmazza.

A védekezés felelős vezetője a Polgármester, mint védelemvezető vagy akadályoztatása esetén az általa kijelölt személy (védelemvezető) aki a védekezést személyes felelősséggel irányítja és vezeti. A védelemvezető munkájában a védelemvezető helyettes és szakcsoportok segítik. Minden a védekezés végrehajtását érintő lényeges intézkedés a védelemvezetőtől indul ki, illetve oda érkezik. A védelemvezető a védekezés operatív irányítója, a döntések utasítások kiadója, a végrehajtás számon kérője, döntései szakmai megalapozására kérheti a területileg illetékes vízügyi igazgatóságtól műszaki segítségnyújtó kirendelését, és annak szakvéleményét. A Vízügyi Igazgatóságtól az önkormányzati védekezéshez kirendelt műszaki irányító nem veszi át a Védelemvezető (polgármester) feladatát, felelősségét, de szakmai tudásával segít felelősségteljes, műszakilag megalapozott döntést hozni. Az állami kezelésű belterületi vízfolyások mentén kiépített víztartó létesítményeken az Önkormányzat köteles védekezni, viszont a védekezés alatt a védművekben keletkező károkat és a védképességet a tulajdonos/fenntartónak kell helyreállítani.

A védelemvezető feladatai

- kedvezőtlen hidrometeorológiai körülmények esetén intézkedik a védelmi készség elrendeléséről;

- gondoskodik a védművek állapotának állandó megfigyeléséről, káros jelenségek esetén a szükséges beavatkozások megtételéről, a műtárgyak jegesedésének megakadályozásáról;
- gondoskodik a vizek lehetséges legkisebb kártétellel történő levezetéséhez szükséges műszaki intézkedések elrendeléséről, végrehajtásáról és ellenőrzéséről;
- figyelemmel kíséri a meteorológiai és hidrológiai előrejelzéseket és változásokat;
- folyamatosan tájékoztatja a lakosságot a védelmi helyzetről;
- intézkedik a mentesített területre betört vizek elszigeteléséről, a víznek a mederbe történő visszavezetéséről és az ezzel összefüggő munkák elvégzéséről;
- a védekezéshez szükséges munkaerő mozgósításáról, anyag és felszerelés utánpótlásáról, szükséges műszaki segítségkérésről;
- intézkedik a védekezésben résztvevők foglalkoztatásáról, munkájának irányításáról;
- intézkedik a védelmi napló vezetéséről, az események dokumentálásáról;
- gondoskodik a védekezési költségek elszámolásához szükséges adatok, elsősorban a védekezésnél dolgozók munkájának, a védekezéshez igénybe vett gépek, felszerelések és anyagok felhasználásának folyamatos nyilvántartásáról;
- folyamatosan tartja a kapcsolatot a területileg illetékes megyei védelmi bizottsággal, vízügyi igazgatósággal, vízgazdálkodási társulatokkal és katasztrófavédelmi igazgatósággal, valamint a szomszédos önkormányzatokkal;
- szükség esetén intézkedéseket tesz a veszélyeztetett épületek kiürítéséről, a lakosság és vagyontárgyainak elszállításáról és elhelyezéséről;
- a hidrometeorológiai körülmények kedvező változása esetén intézkedik a védelmi készültség megszüntetéséről;
- a védekezést követően irányítja a kárfelmérést, valamint a helyreállítási munkálatokat.

A védelemvezető akadályoztatása esetén a védelemvezető-helyettes látja feladatkörét, koordinálja a védekezést. Az elvégzett munkákról és a várható védelmi helyzetről naponta tájékoztatja a védelemvezetőt.

A műszaki irányító feladatai

- gondoskodik a vizek lehetséges legkisebb kártétellel történő levezetéséhez szükséges műszaki intézkedések végrehajtásáról és ellenőrzéséről;
- intézkedik a mentesített területre betört vizek elszigeteléséről, a víznek a mederbe történő visszavezetéséről és az ezzel összefüggő munkák elvégzéséről;
- intézkedik a védelemvezető által kiadott utasítások végrehajtásáról;

- irányítja a védekezésben résztvevők munkáját;
- a titkárság részére adatot szolgáltat a napi jelentés összeállításához (létszámadatok, gépek- és eszközök, anyagok);
- tájékoztatja a védelemvezetőt, távollétében a helyettesét az elvégzett védekezési munkákról;
- gondoskodik a védművek állapotának állandó megfigyeléséről, káros jelenségek esetén a szükséges beavatkozások megtételéről, a műtárgyak jegesedésének megakadályozásáról;
- a védekezést követően részt vesz a kárfelmérésben, valamint a helyreállítási munkálatokban;
- a védekezést követően gondoskodik a védekezés összefoglaló jelentésének összeállításáról, az ehhez szükséges adatok összegyűjtéséről.

A titkárság feladatai

- előkészíti a védelemvezető által hozott intézkedéseket, ellenőrzi végrehajtásukat;
- irányítja és ellenőrzi a pénzügyi irányítás munkáját, valamint felügyeli a védekezési költségek elszámolását;
- intézkedik a védekezéshez szükséges anyagok, gépek és eszközök, valamint a szállításukhoz szükséges szállítóeszközök biztosításáról;
- a védekezésben résztvevők részére védőfelszerelést és szálláshelyet biztosít;
- összesíti a védekezésben résztvevők létszámát, a védekezés során felhasznált anyagokat, gépeket és eszközöket;
- a védekezésben résztvevőktől kapott információk alapján összeállítja a napi jelentést, gondoskodik annak továbbításáról az illetékes vízügyi igazgatóság és katasztrófavédelmi igazgatóság felé;
- a védelmi készültségek elrendeléséről haladéktalanul tájékoztatja az illetékes vízügyi igazgatóságot és katasztrófavédelmi igazgatóságot;
- tájékoztatja a lakosságot a kialakult védelmi helyzetről;
- regisztrálja a lakosságtól érkező bejelentéseket.

A pénzügyi irányítás feladatai

- a napi vezényelt létszám bérköltségének nyilvántartása, melyről a titkárságot tájékoztatja;
- a védekezés során felhasznált anyagok, gépek és eszközök, valamint szállításuk költségének nyilvántartása, melyről a titkárságot tájékoztatja;
- tartós védekezés esetén a védekezési költségek fedezetének biztosítása;
- bérjegyzék készítése, a védekezési költségek kifizetésének biztosítása
- a védekezésben résztvevők részére étel, védőital biztosítása;
- az étel kijuttatása a védekezésben résztvevők számára;

A Közbiztonsági referens és a közterület-felügyelet feladatai

- arendőrség segítségével a veszélyeztetett területen elvégzi a rendfenntartással, a forgalom biztosításával, a mentőerők felvezetésével, a kitelepülés forgalmának biztosításával, a kitelepített rész zárásával, őrzésével és védelmével kapcsolatos feladatokat;

A meteorológiai előrejelzésekről és riasztásokról, amennyiben ilyen események várhatók, célszerű figyelemmel kísérni a met.hu/idojaras/veszelyjelzeshonlapot, amely az Országos Meteorológiai Szolgálat által működtetett Kistérési riasztó és veszélyjelző rendszer.

4.2.A TERÜLETI VÉDEKEZÉST ELLÁTÓ SZERVEZETEK

A területileg illetékes vízügyi igazgatóság a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság (KDVVIZIG). Az Igazgatóság aváros közigazgatási területén nem rendelkezik védművekkel. A védekezés sikeres végrehajtásához szükség esetén az Igazgatóság szakmai segítséget nyújt, illetve a rendelkezésre álló készletek függvényében védelmi anyagot vagy felszerelést biztosít. A KDV-VIZIG:

- igazgatója (védelemvezetője) Szilágyi Attila
- címe 1088 Budapest, Rákóczi út 41.
- elérhetősége **békeidőben** telefonszám: +36 (1)/477-3500
fax szám: +36 (1)/477-3519
e-mail címe: titkarsag@kdvvizig.hu
- munkaidőn túli ügyelet** mobilszáma: +36 (30)/334-1909
- védekezés idején a központi ügyelet** tel/fax száma: +36 (1)/477-3502
e-mail címe: arviz@kdvvizig.hu
- az Igazgatóság területi szakaszmérnöksége a III. Szakaszmérnökség (2300Ráckeve, Kossuth Lajos u.96.), vezetője: Kovács Attila (+36 (30)/436-8842).

A területen működő vízgazdálkodási társulat az Dunavölgyi Vízgazdálkodási Társulat:

- igazgatója (védelemvezetője): Gyöngyösi Sándor
- címe: 2370 Dabas, Vonat u. 18.
- telefonszáma: +36 (29) 360-198
- mobilszáma: +36 (30) 257-1399
- e-mail címe: dvt@upcmail.hu

Az Önkormányzat védelmi szervezeti felépítése:
Székhely: 2364 Ócsa, Bajcsy Zsilinszky u. 2.

Név	Elérhetőség	Beosztás
Bukodi Károly	06 (30) 617-6257	védelemvezető
dr. Molnár Csaba	06 (70) 425-3303	védelemvezető helyettes
Marozsi Tamás	06 (70) 850-5196	műszaki irányító
Sallay Mária	06 (29) 378-125	katasztrófavédelmi referens
Farkas Marietta	06 (29) 378-125	pénzügyi irányítás

4.3.A VÉDEKEZÉS TECHNIKAI FELTÉTELEI, KITELEPÍTÉS

4.3.1. A védekezés technikai feltételei

A védekezési eszközök, szerszámok tárolásának helye Ecser Nagyközség Önkormányzatának raktára (Hernád, Köztársaság út 47).

Az önkormányzat induló védelmi készleteként tárolt mennyiségen felüli eszközök, anyagok beszerzése elsősorban a Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság közreműködésével történik. A Katasztrófavédelem a Monori Kirendeltség telephelyén tarja a védekezéshez szükséges készleteit, ahonnan Herencsény gyorsan megközelíthető. Az árvízvédekezést végző önkormányzatok is ebből raktárból érhetik el a Katasztrófavédelem készleteit.

A megye területén azonban nagy számban vannak olyan kis- és nagykereskedelmi üzletek, szállítmányozási cégek, ahol a szükséges védelmi készletek beszerzésére és szállítására is van lehetőség.

4.3.2. Veszélyeztetett területek ismertetés, kitelepítés

A településen nincs közvetlen előtéssel veszélyeztetett terület.

4.3.3. Kitelepítés, kimenekítés

A kitelepítés, kimenekítés, befogadás, visszatelepítés a 60/1997. (IV.18.) Kormányrendelet alapján történik.

Kitelepítés: minősített időszakban, valamint veszélyhelyzetben a veszélyeztető esemény által sújtott vagy azzal fenyegetett területen élő személyeknek, illetve az ott található, létfenntartásukhoz szükséges anyagi javaknak tervezett, az arra jogosult döntésén alapuló szervezett kivonása;

Kimenekítés: az a tevékenység, amikor a kitelepítésre nincs elég idő és a veszélyeztető esemény hatása alatt szükséges a lakosság gyors kivonása;

Befogadás: a kitelepített, kimenekített lakosságnak, valamint anyagi javaknak tervezett, az arra jogosult döntésén alapuló, a veszélyeztetett területen kívüli ideiglenes elhelyezése, ellátása;

Visszatelepítés: a lakosságnak a lakóhelyére, valamint a létfenntartáshoz szükséges anyagi javaknak az eredeti helyére történő, az arra jogosult döntésén alapuló szervezett visszajuttatása;

Kitelepítés, kimenekítés minősített időszakban, valamint veszélyhelyzetben rendelhető el, ha a veszélyeztető esemény által érintett területen élő lakosság, illetve a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelme más módon nem valósítható meg. A kitelepítés elrendelésére a védelemvezető, távollétében a helyettese jogosult.

Kitelepítésre akkor lehet szükség, ha az előrejelzések szerint a várható vízmennyiség miatt a település lakóházait a víz közvetlenül veszélyezteti. A kialakult veszélyeztetettségéről, illetve a kitelepítés szükségességéről a polgármester a megyei közgyűlés elnökét haladéktalanul értesíti, halasztást nem tűrő esetben (a megyei közgyűlés elnökének utólagos tájékoztatásával) elrendeli a végrehajtást. A kitelepítésről szóló felhívást helyben a szokásos módon közzé kell tenni, a lakosságot értesíteni kell a kitelepítés elrendeléséről.

A kitelepített lakosságot a kijelölt helyen kell gyülekeztetni, nyilvántartásba venni. Tájékoztatni kell őket a kijelölt befogadási helyről, a szállítás módjáról és a berakodás helyéről. Településen belüli elhelyezésnél meg kell szervezni a kiürítendő körzet gyalogmenetben történő elhagyását, a kitelepülők befogadási helyre történő irányítást kijelölt útvonalon, a járóképtelenek és az állatállomány elszállítását.

A kitelepítés elrendelője a lakossággal együtt elszállítható személyes javak tekintetében mennyiségi korlátozásokat vezethet be. Amennyiben a kitelepítés szervezett végrehajtását nem akadályozza, biztosítani kell, hogy a lakosság a polgármester részére történő bejelentése mellett a lakóhelyét saját közlekedési eszközzel hagyhassa el, illetőleg veszélyeztetett területen kívül, általa megválasztott helyre távozhasson.

A kimenekítést követően a terület és a lakosság visszamaradó anyagi javainak őrzését és védelmét a rendőrség) szükség esetén a fegyveres erők e feladat elvégzésére kijelölt egységeivel együtt) végzi. A kitelepítést követően a területre történő belépés közegészségügyi, közbiztonsági okból külön engedélyhez köthető. A létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelméről a polgármester irányításával a polgári védelmi szervezetek és polgári szervek vezetői gondoskodnak.

A kimenekített lakosság elsősorban intézményben, vagy személyek elhelyezésére szolgáló épületben, illetőleg szükségstáborhelyen helyezhető el. Ilyen lehetőség hiányában, vagy ha az elhelyezés a kitelepítettek egészségét súlyosan veszélyeztetné, a kitelepítettek a lakosságnál is elhelyezhetők. A kitelepítés és befogadás során a családtagokat lehetőleg ugyanazon településen és lehetőleg azonos intézményben (épületben) kell elhelyezni. A kitelepítés, kimenekítés feladatait az önkormányzat elsősorban saját intézményeit felhasználva tervezi végrehajtani. A kimenekítésre a kitelepítés szabályait kell megfelelően alkalmazni. A kitelepítés ideiglenes jellegű védelmi intézkedés, a veszélyeztető esemény elmúltával, illetve a következmények felszámolása után haladéktalanul intézkedni kell a lakosság visszatelepítéséről. Visszatelepítés csak polgármesteri elrendelésre kezdhető meg, előtte a fogadókészséget biztosítani kell az eredeti lakóhelyen (fertőtlenítés, kisebb károk helyreállítása, elemi lakhatási feltételek biztosítása).

Befogadó, ellátó létesítmények megnevezése

Ócsai Művelődési Ház

- Intézményvezető: Polgármesteri Hivatal
- Cím: 2364 Ócsa, Bajcsy Zs. út 46-48.
- Telefon: +36 (29) 378-043

4.3.4. Információs rendszer

A 232/1996. (XII. 26.) Korm. rendelet 14 §-a szerint a készültségi fokozatok elrendeléséről, módosításáról és megszüntetéséről a polgármester haladéktalanul tájékoztatja az illetékes vízügyi igazgatóság ügyeletét, megyei védelmi bizottság titkárát, a katasztrófavédelmi igazgatóságot és a lakosságot.

Az I. fokú készültség elrendelésétől kezdve 24 órás ügyeletet kell tartani. A település polgármestere munkaidőben faxon, munkaidő után telefonon kap tájékoztatást, a lakosság tájékoztatása helyben a szokásos módon történik.

A készültségi fokozatok elrendeléséért, a védekezés irányításáért a település polgármestere, vagy az általa kijelölt védelemvezető egy személyben felelős. Az elrendeléseket és megszüntetéseket, illetve a védekezéssel kapcsolatos eseményekről, intézkedésekről vezetett védelmi naplót, napi jelentéseket az illetékes vízügyi Igazgatóság ügyeletére, a megyei védelmi bizottságnak és a megyei katasztrófavédelmi igazgatóságnak a tárgynapot követő 7³⁰ óráig meg kell küldeni.

4.3.5. Ellátás

A védelemvezető köteles a védelemben részt vevők részére biztosítani:

- élelmezési ellátást,
- a pihentetés feltételeit,
- egészségügyi ellátást,
- pénzügyi ellátást,
- a védekezésben részt vevő technikai eszközök üzemanyag ellátását

Továbbá:

- a védekezésben részt vevő járműveket és technikai eszközöket „ÁRVÍZVÉDELEM” vagy „BELVÍZVÉDELEM” felirattal kell ellátni,
- az operatív törzs állományát kitűzőkkel kell ellátni, amelyeken jól láthatóan fel van tüntetve az operatív törzs tagjának neve és beosztása,

- a védekezési készletnek tartalmaznia kell (vagy meg kell jelölni a beszerzési helyét):szivattyúkat,reflektort,nagy teljesítményű kézi lámpát és tartalék elemeket vagy akkumulátorokat,
- I. fokú készültség elrendelésekor biztosítani kell a folyamatos homokszállítást a védekezések helyszínére. A homokszállítás ütemét és deponálási helyét a védekezés műszaki vezetője a helyszínen határozza meg, szükség szerint.
- A veszélyeztetett területen a rendfenntartás, a forgalom biztosítása, a mentőerők felvezetése, a kitelepülés forgalmának biztosítása, a kitelepített rész zárása, őrzése és védelme a rendőrség, illetve a Közbiztonsági referens feladata.

4.4.ÁRVÍZ- ÉS BELVÍZVÉDELEM

Amennyiben rendkívüli hidrológiai helyzet kialakulásának az esélye reális veszélyként jelentkezik, a védekezés megkezdéséhez készütséget kell elrendelni. A készütség elrendelését a védelemvezető, távollétében a helyettese rendelheti el (elrendelő határozat minta az 1. számú mellékletben).

Belvízvédelmi készütség elrendelésére kerülhet sor abban az esetben, ha:

- a település felszíni csapadékvíz-elvezető hálózata, vízelvezetést biztosító csatornahálózat nagyobb csapadéktevékenység (esetleg egyidejűleg hóolvadás) esetén az összegyülekező vizeket nem képes elvezetni, és így a település egyes területeit veszélyezteti,
- a település területén lévő csapadékvíz-elvezető hálózat befogadóba történő bevezetése lezárásra kerül (pl.: árvízvédelmi töltésbe épített zsilip), és így az érkező vizek befogadóba történő szivattyús átemelése válik szükségessé,
- nagyobb csapadéktevékenység, hóolvadás vagy a talajvíz megemelkedése esetén a lefolyni nem képes vizek a település mélyfekvésű területein összegyülekezve okoznak problémát.

4.5.A VÉDEKEZÉSSSEL KAPCSOLATOS JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉGEK

A készütségi fokozatok elrendeléséért, a védekezés irányításáért a település polgármestere, vagy az általa kijelölt védelemvezető egy személyben felelős. Az elrendeléseket/megszüntetéseket, illetve a védekezéssel kapcsolatos eseményekről, intézkedésekről vezetett védelmi naplót, napi jelentéseket az illetékes vízügyi igazgatóságnak és katasztrófavédelmi igazgatóságnak a tárgynapot követő 7³⁰ óráig meg kell küldeni.

A helyi védelmi naplóba bejegyzendő események, információk:

- Az elrendelt készütség fokozata és elrendelésének időpontja,
- a védekezésben résztvevők létszáma,
- a védekezésben felhasznált eszközök, anyagok (közúti jármű, munkagép, szivattyú, egyéb eszközök, homok és homokzsák, stb.),
- aktuális hidrometeorológiai helyzet leírása (csapadék, aktuális vízállások, változás tendenciája)
- a védekezési tevékenység leírása,
- a keletkezett károk kimutatása,
- a társszervektől kapott, illetve a település részére adott tájékoztatások, intézkedések,
- egyéb jelenteni való esemény, információ (veszélyeztetett lakóépületek száma, lakhatatlanná vált épületek száma, történt-e mentés, kiürítés, szükségelhelyezés, stb.).

5. A VÉDEKEZÉS MEGSZÜNTETÉSÉT KÖVETŐ INTÉZKEDÉSEK

A védekezés megszüntetését követően az önkormányzat haladéktalanul gondoskodik:

- a védekezéshez felhasznált anyagok, eszközök, felszerelések összegyűjtéséről, kijavításáról és raktározásáról, az elhasználtaknak az előírt mennyiségre való kiegészítéséről;
- a védekezésben részt vett létszám járandóságainak elszámolásáról;
- a más szervektől, illetve a lakosságtól igénybe vett szolgáltatások, anyagok és eszközök, felszerelések elszámolásáról, visszajuttatásukról;
- a védekezés során kialakított ideiglenes védművek felméréséről, dokumentálásáról, átvezetéséről a védelmi tervbe;
- a megrongálódott védművek helyreállításáról;
- a vízkár-elhárítási terv szükség szerinti aktualizálásáról;
- összefoglaló jelentés készítéséről.

A készütség megszüntetését követő 30 napon belül a védekezésről összefoglaló jelentést kell készíteni, és azt az illetékes vízügyi igazgatóság és katasztrófavédelmi igazgatóság részére meg kell küldeni. A 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet alapján az összefoglaló jelentés tartalmi követelménye:

1. Meteorológiai helyzet leírása
2. Hidrológiai helyzet leírása
3. Készütségi adatok (táblázatos formában mellékelve)
4. A védekezés részletes ismertetése
5. Mentés-kiürítés
6. Anyagfelhasználás (napi bontásban)
7. Gépek- és szállítóeszközök igénybevétele (napi bontásban)
8. Létszámkimutatás (napi bontásban)
9. A védekezés becsült költségei (napi bontásban)
10. Elöntések észlelése, bejelentése
11. Védekezési tapasztalatok, javaslatok

Az árvízi és belvízi veszélyhelyzetben az alábbi veszélyeztetettségek következhetnek be, melyek szükségessé teszik a mentesítést, és a fertőtlenítést:

- súlyos, halálos lefolyású tömegesen megjelenő kórokozó vagy megjelenésének lehetősége, amely származhat kórokozót ürítő embertől, kórokozót tartalmazó holttestből, kórokozóval szennyezett élelmiszerből, vízből, állattól vagy állati tetemből,
- ivóvíz bázisok megsemmisülése, szennyeződése, fertőzése,
- környezet veszélyes anyaggal és veszélyes hulladékkal való szennyeződése,
- élelmiszer, gyógyszer megsemmisülése, szennyeződése, fertőződése,
- épületek, közművek megsemmisülése, szennyeződése, fertőződése.

Ezen következmények csökkentésére, megszüntetésére az állat- és növényvédelmi, valamint a közegészségügyi szolgálatok vezetésével a polgári védelem, elsősegélynyújtó, ellátó, műszaki-mentő szolgálatok is együttműködnek az alábbiakban:

- kárfelmérés (előzetes, folyamatos, végleges),
- földi és légi rovarirtás, rágcsálóirtás,
- állati tetemek gyűjtése, szállítása, elföldelése, megsemmisítése,
- veszélyes anyagok, műtrágyák összegyűjtése, környezeti károk felszámolása,
- lakó-, közösségi-, mezőgazdasági és ipari épületek, létesítmények mentesítése, fertőtlenítése,
- területek mentesítése, fertőtlenítése,
- víznyelő helyek, vízellátó hálózatok mintázása, újra üzembe helyezése és sűrítettellenőrzése,
- takarmány ellenőrzése, szétválogatása, megsemmisítése,
- ételkészítés ellenőrzése, szétválogatása, megsemmisítése,
- sűrített mintavételezés a víz visszavezetésénél, vízkivételnél, vízhasználatoknál,
- tilalom elrendelése (pl. állattitató)
- védőöltözet biztosítása.

További feladatok:

- védekezők ivóvízzel, teával, meleg étellel való ellátása,
- szükségillemhelyek fertőtlenítése, tisztálkodási lehetőségek biztosítása,
- kitelepített, kimenekített emberek ellátása, mentesítése, fertőtlenítése.

Amentesítési, fertőtlenítési feladatok:

- adattárak pontosítása (lakossági, épületek, ivóvíz, állatállomány, ételkészítés, takarmány, veszélyes anyagok, veszélyes hulladékok, szivattyútelepek, befogadóhelyek, ivóvíz-, ásványvíz palackozók, stb.),
- a kialakult helyzet tisztázása, a szükséges feladatok végrehajtása, az alkalmazás, a felszámolás tervezése, szervezése, kiemelten a mentesítés, fertőtlenítés végrehajtásához szükséges feltételek biztosítása (fertőtlenítő, mentesítő anyagok, RBV. - radiológiai, biológiai, vegyi-szolgálat alkalmazásának tervezése),
- az eredeti helyzet visszaállítása.

A normál élet visszaállításának feladatai:

- kárfelmérés, kárrendezési feladatok megszervezése, koordinálása,
- segélyek fogadásának, elosztásának megszervezése, koordinálása,
- ideiglenes helyreállítási munkák tervezésének koordinálása,

- mentesítés, fertőtlenítés végrehajtásának koordinálása,
- járványveszélyt okozó tetemek elszállításának, megsemmisítésének koordinálása,
- a közművek beüzemelésének koordinálása,
- a lakosság visszatelepítésének megszervezése, irányítása, koordinálása,
- a veszélyelhárítás során felmerült költségek elszámolásában való részvétel.

Pál János

okleveles építőmérnök,
vízügyi szakértő
(MMK – 13-5857; 13-63153)